

Pla de formació

Programa Marta Mata

Programa Teresa Claramunt

Programa Joan Salas

Programa Anselm Clavé

1. Introducció

L'Escola Lliure el Sol

L'**Escola Lliure el Sol** som una cooperativa de serveis de formació al llarg de la vida que impulsem el coneixement i el creixement d'entitats i de persones vinculades a l'educació popular i l'economia social i solidària a través de metodologies actives i transformadores, enfortint-ne la llibertat de pensament i el compromís social.

Treballem per ser l'instrument de formació del moviment associatiu i de l'economia social solidària, donant resposta a les seves necessitats, fent d'altaveu de les entitats, aportant una mirada crítica a la realitat i participant dels debats socials i educatius mitjançant pràctiques i metodologies transformadores de l'educació popular.

Els nostres valors són: educació popular, lliurepensament, associacionisme, feminisme, cooperativa i compromís.

El Pla de Formació, una mica d'història

Al llarg de més de 25 anys, la formació ha estat una peça clau per a la consolidació dels moviments d'associacionisme educatiu. Immediatament després de la seva creació el 1992, l'Escola s'acredita com a escola de formació d'educador/es en el lleure, vetllant així per la qualitat de les activitats dutes a terme. Al llarg d'aquests anys, s'ha establert un vincle indissociable entre l'associacionisme voluntari i la formació, que ha portat a una millora permanent de les entitats i federacions. Avui, aquest model és únic a l'associacionisme i ha demostrat el seu èxit. La realitat de les sòcies de l'Escola és diferent, però la formació segueix essent un pilar a la base associativa i voluntària.

El Pla de Formació actual sorgeix del Pla de Formació del Moviment Laic i Progressista (MLP). L'MLP es va crear l'any 1990 i tenia com a objectiu la promoció del lliurepensament des de la ciutadania activa per assolir les més altes cotes de felicitat personal i pública. L'MLP es definia com una eina per a una transformació en profunditat de la societat partint de la base de l'ideari laic i progressista. Estava constituït com una coordinadora d'associacions i en van arribar a formar part dotze entitats: Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, Esplais Catalans, Acció Escolta de Catalunya, Associació de Casals i Grups de Joves de Catalunya, XarxaTeneu, Dones en xarxa, Joventut Europea Federalista, Encís, sccl, Escola Lliure El Sol, Fundació Terra i Cooperació.

Les preguntes que volia resoldre el Pla de Formació en el moment del seu disseny, i que encara segueixen vigents i serveixen com a motor de millora, eren: Com es podia conjuntar una estratègia de formació que arribés a tot l'espectre d'associats? Com podíem impulsar una nova cultura de

la formació a l'associacionisme? Quins pilars podien ajudar a definir un model de formació integral? Com podem implicar els treballadors o els formadors?

El Pla de Formació de l'MLP es va estructurar seguint aquests quatre eixos:

1. Donar resposta a les necessitats i demandes de formació de l'MLP, incrementant la qualitat pedagògica
2. Ampliar l'oferta d'accions formatives i projectes i consolidar les ja existents, augmentant i potenciant aquelles que impulsen els eixos de l'ideari
3. Vetllar per una organització accessible, que planifica, innova i garanteix l'ús eficient dels recursos
4. Estabilitzar la coordinació de les relacions internes i el creixement de la projecció externa

Després de la dissolució de l'MLP l'any 2019 és va apostar per mantenir el Pla de Formació com a eina per estructurar la formació de les entitats sòcies de l'Escola. Actualment, el pla de formació es coordina des de l'Escola i dona resposta a les necessitats formatives de les entitats sòcies de servei.

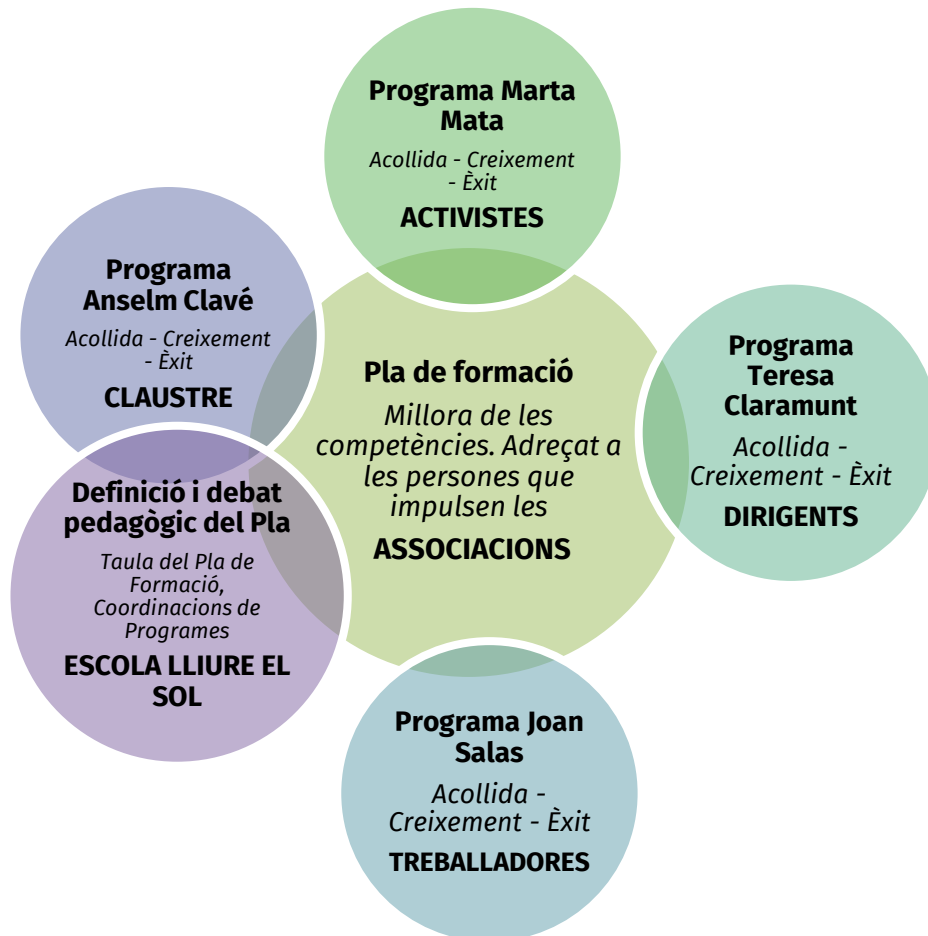
El Pla de Formació, què és?

El Pla de Formació estructura i connecta tota la formació que des de l'Escola es fa a les entitats sòcies: Esplais Catalans, Acció Escolta, Casals de Joves i la Fundació Ferrer i Guàrdia.

El pla de formació s'estructura agrupant quatre programes de formació -Marta Mata, Teresa Claramunt, Joan Salas Anton i Anselm Clavé- i que s'adrecen a quatre col·lectius destinataris - Activistes, Dirigents, Treballadors i Formadors- que, en tres etapes de formació -acollida, creixement i èxit- adquireixen les competències per a dur a terme la seva tasca de manera eficaç.

A més, el Pla inclou els espais de debat pedagògic i formatiu entre les entitats i amb el claustre de l'Escola el Sol, encarregada de la gestió del Pla. Aquests espais són la Taula del Pla de Formació i les coordinacions de Programes. Gràcies a aquesta participació, la formació s'ajusta permanentment a les necessitats de les entitats, com també en funció de l'avaluació rebuda.

Per entendre el Pla de Formació és útil veure'n una representació gràfica:

2. El pla de formació

Els objectius del Pla

El Pla busca l'assoliment d'objectius estratègics, adreçats a les persones i a les entitats. En definitiva però, es treballa per a les persones que fan associacionisme (voluntàries, treballadores, formadores) per tal que aportin una millora al funcionament de les associacions. A nivell general, aquests són els següents.

Estratègics, propis del pla o de la formació:

1. Afrontar decididament la protecció de la formació interna d'activistes de perfil associatiu i voluntari.
2. Formular una proposta global de creixement de totes les persones que s'impliquen a les entitats sòcies de l'Escola i d'altres organitzacions, siguin activistes, dirigents, treballador/es o formador/es.
3. Impulsar amb més força una clara vocació de lideratge polític amb capacitat d'incidir en els processos socials
4. Promoure els valors democràtics de l'associacionisme i del cooperativisme com a estratègies generadores de ciutadania i economia
5. Adaptar-se a un sistema de gestió per competències
6. Generar processos d'acompanyament per als participants en totes les fases dels programes
7. Integrar i aprofitar la funció de laboratoris d'idees, com la Fundació Ferrer i Guàrdia o Rosa Sensat, entre d'altres.
8. Esdevenir una plataforma viva i dinàmica de tot el conjunt d'iniciatives formatives que existeixen al voltant de les entitats.
9. La integració de la participació en els espais de les entitats membres en els processos de formació, de manera que un reforci l'altre i tots dos reforcin la idea de creixement del participant.

Per a les persones

1. Millorar el coneixement de l'entorn i la competència en les àrees ideològica, organitzativa, estratègica o pedagògica
2. Definir un camí personal a través del full de ruta i incrementar així, el potencial de cada persona. Convertir a cada participant en el responsable del seu creixement
3. Formar a la persona dins de la responsabilitat concreta.
4. Generar compromís i sentiment de pertinença entre els participants.
5. Aprofundir en la comunicació, l'intercanvi i la gestió de coneixement entre els participants.
6. Dotar la millora de competències de les persones de reconeixement social, a través de certificats, títols i fent visible l'acció formativa.

Per a les entitats:

1. Impulsar el coneixement i reconeixement dels valors compartits.
2. Orientar la formació cap a l'assoliment dels objectius i línies estratègiques de cadascuna.
3. Provocar l'intercanvi de coneixement entre entitats.
4. Millorar la competència de les persones en relació a les demandes de les entitats
5. Cobrir deficiències específiques de les entitats.
6. Desenvolupar un estil propi d'actuació, lideratge, capacitat relacional i institucional, fonamentat en la cooperació, la transparència i l'anàlisi racional dels fets i estratègies.

Quatre referents per a quatre programes

El Pla de Formació s'ha dotat de quatre programes, adreçats als quatre perfils de destinataris i que són els activistes, els dirigents, els treballadors i formadors (s'expliquen amb detall al punt 5). Cada perfil té el seu propi programa de formació específica, enfocada a millorar la competència de l'alumnat en els nivells establerts.

Cadascun dels programes s'ha dotat d'un referent. Joffre Villanueva ho explica així:

“El passat ens determina. I no només en un sentit material o tangible, també pel que en sabem o n'ignorem i pel que n'extraïem o en descartem. Ho deia Marx amb aquella famosa sentència “La tradició de totes les generacions mortes pesa com un malson damunt els cervells dels vius”. I si els vius som nosaltres, bé ens haurem de preguntar quin pes suportem. Ni que sigui per ser-ne conscients, i potser, començar a decidir quin passat volem. O és que no podem triar el passat?”

De la tradició com a invent permanent ens n'adverteix bé un historiador de l'alçada d'Eric J. Hobsbawm, quan parla de la “tradició inventada” en aquests termes: “Utilizo el término ‘tradición inventada’ para significar un conjunto de prácticas, normalmente gobernadas por unas reglas abiertas o tácitamente aceptadas y de una naturaleza ritual o simbólica, el cual busca inculcar ciertos valores y normas de conducta por repetición, que automáticamente implica continuidad con el pasado. De hecho, cuando es posible, intentan establecer continuidad con un pasado histórico adecuado.”

Potser algú llegirà això i pensarà que és un debat massa abstracte i que queda molt lluny de nosaltres. A banda que ni ens considerem historiadors ni l'Escola El Sol és una escola d'història. Però és el mateix Hobsbawm qui ens porta el debat als nostres propis nassos: “Probablemente está más claramente ilustrado allá donde una ‘tradición’ está deliberadamente inventada y construida por un solo iniciador, como en el caso de los Boy Scouts por Baden Powell”. Sensacional, oi? L'historiador més important del s.XX parla de nosaltres en un dels seus textos de referència.

O sigui que hi ha un esforç constant d'utilitzar el passat per legitimar i donar sentit al present. Aquest esforç, però, no és exclusiu de ningú. Tothom participa d'aquest exercici, perquè ningú deixa d'interrogar-se sobre la seva pròpia existència. Quan la Junta d'un Casal de Joves es reuneix, sobrevola de forma permanent la pregunta “què fem aquí?”. I hi ha una resposta diferent per a

cadascú, però també (necessàriament) hi ha una resposta col·lectiva. I aquesta resposta sempre té ingredients històrics.

No és casual la tria dels quatre referents que donen nom als programes del Pla de Formació, com tampoc va ser casual la tria dels quatre noms de les sales de la planta baixa de la seu del carrer d'Avinyó (Frederica Montseny, Pi i Margall, Romà Planas i Maria Aurèlia Capmany). No és casual que siguin dues dones i dos homes. No és casual que les seves vides recorrin els segles XIX i XX. La seva elecció pot ser i ha de ser justificada. Ep! I discutida, també. I revisada, si cal. Però per revisar, primer hem d'afirmar, proposar.

(...) Podem admetre que la tria és bastant intuïtiva, que a l'hora d'escollir es pensava en fer un programa de formació, no en aixecar un santoral! Seria estúpid i deshonest defensar aquests quatre perfils amb vehemència i elaborant grans teories. Però és cert que Roca i Galés, per citar un il·lustre cooperativista, ja dóna nom a una fundació. També és cert que en Clavé gaudeix d'una popularitat desdibuixada, moralitzant, i que se'n ha esborrat el seu perfil de socialista utòpic i de republicà. Igualment cert és que la Teresa Claramunt restava oblidada, ella que era un dels mites del moviment llibertari de primer terç de segle XX. I que la Marta Mata mereix reconeixement més enllà de l'escola, perquè sempre va reivindicar la importància dels moviments d'escoltisme i esplai.

També podem dir que entre els quatre trobem representades diverses tendències dins la tradició progressista catalana. El socialisme utòpic i el republicanisme federal d'en Clavé, l'anarquisme de la Claramunt, el socialisme cooperativista d'en Salas Anton, la socialdemocràcia de la Marta Mata... Parlar d'ells és parlar d'ideals, de valors... I ens permet jugar un joc apassionant: recórrer les dimensions i els eixos del programa de formació, de vegades un pèl asèptics, des de mirades singulars i apassionades. És una tria intuïtiva, però no casual. Perquè ja hem vist que res és casual."

Més detalladament:

- **Programa Marta Mata, de formació d'activistes.** S'adreça a persones que fan activisme voluntari a les entitats de base.

Marta Mata va ser pedagoga, política, renovadora de l'educació, però no només. Marta Mata exemplifica l'activisme vinculat a l'educació, transformant la realitat del debat educatiu des de múltiples fronts com les escoles, les publicacions, l'acció política o els espais de participació.

- **Programa Teresa Claramunt, de formació de dirigents.** S'adreça a persones que dirigeixen grups territorials i entitats de 2n grau, són voluntaris o directius remunerats.

Teresa Claramunt va néixer a Sabadell i va destinar tota la seva vida a la lluita pels drets civils i específicament de les dones treballadores. Claramunt és una pionera del feminisme a Catalunya.

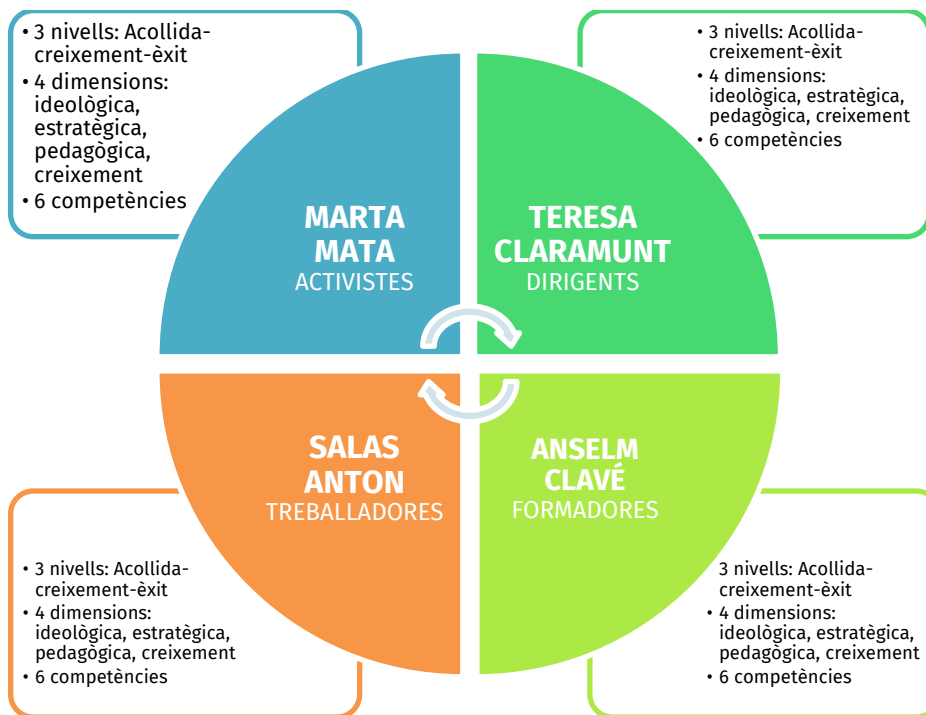
- **Programa Joan Salas Anton, de formació de treballadors.** Està adreçat als treballadors de totes les seves entitats.

Joan Salas va ser un dels impulsors del cooperativisme com a model empresarial lligat a les classes populars i mitjanes. L'objectiu era generar espais de decisió que permetessin impulsar i gaudir de serveis de manera mancomunada entre les persones que en participaven, un model que des del moviment hem defensat des dels nostres orígens.

- **Programa Anselm Clavé, de formació de formadors** S'adreça als formadors de l'escola.
- Anselm Clavé representa l'impuls de l'ateneisme transformador, des de la cultura i des de l'educació, impulsant grups locals autònoms i capaços de prendre decisions que representaven un canvi social a nivell local, però coordinat arreu.

3. L'estructura del Pla de Formació

El Pla s'estructura per competències (6), per perfils dels destinataris (4), nivells de formació (3) i dimensions (4). Els quatre programes contemplen aquesta matriu per atendre a les necessitats de formació de les persones:

Les competències del Pla

Els programes orientats a l'assoliment d'etapes han de tenir en el centre dels seus objectius l'adquisició de competències per part del participant. Així, les diferents formacions i activitats d'una acció formativa es definiran en funció de les competències que s'han d'assolir al final del procés.

El concepte de competència ha passat a ocupar un ampli espai de reflexió dins del model educatiu i organitzacional en els darrers anys, i s'han formulat nombroses definicions d'aquest terme, segons la perspectiva que es vulgui destacar:

- El conjunt de coneixements, actituds i destreses necessàries per desenvolupar una funció
- L'exercici eficaç de les capacitats que permeten el desenvolupament d'una ocupació, respecte als nivells requerits a la feina
- Els coneixements, habilitats, actituds i responsabilitats que descriuen els resultats de l'aprenentatge d'un programa en el que el participant és capaç de demostrar al final del procés educatiu

Les competències que de forma genèrica es van establir per al pla de formació són les següents:

- A. Iniciativa i innovació:** Conèixer i comprendre l'organització d'una organització cívica i les eines que regeixen la seva activitat; capacitat per comprendre les regles de funcionament democràtic i les relacions entre la planificació, les estratègies institucionals, la qualitat i el benefici social. Reconèixer la necessitat de canviar i d'eliminar barreres. Promoure el canvi i fer que els altres facin el mateix. Actuar com a catalitzador del canvi.
- B. Compromís social:** Conèixer i comprendre la complexitat dels fenòmens polítics i socials típics de la societat del benestar; capacitat per relacionar el benestar amb la globalització i la sostenibilitat; habilitat per usar de forma equilibrada i compatible l'associacionisme i el cooperativisme, tenint en compte la tècnica de processos, la tecnologia, l'economia i la sostenibilitat.
- C. Comunicació eficaç:** Interpretar la realitat i interactuar amb les persones empàticament, practicant l'escolta activa, expressant-se de forma clara i assertiva, tant de forma verbal com no verbal, tot facilitant la comprensió i l'acord, captant les senyals emocionals i comprenent el missatge. Comunicar-se de forma amb altres persones sobre els resultats de l'aprenentatge, de l'elaboració del pensament i de la presa de decisions; participar en debats sobre temes d'interès o referent de l'àmbit d'actuació.
- D. Treball en equip:** Ser capaç de treballar, participar, col·laborar i coordinar-se activament com a membre d'un equip, ja sigui com un membre més, o realitzant tasques de direcció amb la finalitat de contribuir a desenvolupar projectes amb pragmatisme i sentit de la responsabilitat, tot assumint compromisos considerant els recursos disponibles. La

disposició per integrar-se i fer que els altres també s'integrin potenciant la participació i la cohesió interna per tal d'assolir els objectius comuns.

- E. Ús solvent dels recursos:** Gestionar l'adquisició, l'estructuració, l'anàlisi i la visualització de dades i informació de l'àmbit d'actuació i valorar de forma crítica els resultats d'aquesta gestió. Realitzar cerques i tractar la informació recollida per elaborar documentació diversa útil o per donar resposta a petits o grans reptes. Saber organitzar la informació recollida de manera que sigui fàcilment accessible.
- F. Aprenentatge autònom:** Detectar mancances en el propi coneixement i superar-les mitjançant la reflexió crítica i l'elecció de la millor actuació per ampliar aquest coneixement. Canalitzar i mantenir l'energia necessària per assolir un objectiu amb entusiasme i perseverança. Convenciment de les pròpies possibilitats i capacitats, especialment en situacions difícils que constitueixen un repte.

Els perfils dels destinataris

Ens adreçem a persones diferents en cada programa del pla. Tot seguit exposem quins són aquests perfils que defineix el pla:

- Les **Activistes** són aquelles que exerceixen de motor a les entitats de base, com les monitores i directores al centre d'esplai, cap escolta, cap d'unitat o cap d'agrupament, dinamitzador o animador juvenil, responsable de secció o membre de junta directiva a l'ateneu, membre o responsable al grup de cooperació, membre d'associació estudiantil de centre o facultat, etc.
- Les **Treballadores** són les persones que duen a terme tasques tècniques a qualsevol de les entitats membres: tècnics, coordinadors i gerències.
- Les **Dirigents** són les qui exerceixen de motor de les entitats de base associativa: equips associatius de les entitats de segon grau o que agrupen entitats de base, incloent-hi els dirigents dels espais de coordinació territorial, així com dels alliberats polítics de qualsevol d'aquestes.
- Les **Formadores** són els membres del Claustre de l'escola, que fan possible l'execució dels programes a través de la seva expertesa: professorat i tutors.

Nivells i àrees de coneixement de la formació

L'**Acollida** és la primera fase de cadascun dels programes i garanteix l'entrada al procés d'assumpció de responsabilitats. Es posa en funcionament diverses activitats adreçades a les persones que s'incorporen a l'organització o a un nou estadi. Els diferents programes d'acollida tracten d'oferir un conjunt d'informacions bàsiques i d'instruments d'utilitat per facilitar la seva integració a l'activitat associativa i transformadora i millorar el seu aprenentatge i rendiment, a més d'afavorir la motivació i compromís.

El **Creixement** és la segona fase de cadascun dels programes i constitueix la consolidació o increment de responsabilitats. Es concep com un esforç en la millora dels processos, perfeccionant un estil i assenyalant un nord des de la institucionalitat. Per aquesta etapa és fonamental el procés d'assimilació de d'aprenentatge, que és la millor via per la qual s'accedeix al coneixement produint un canvi de comportament individual que repercuteix directament en l'organització.

L'**Èxit** és la tercera fase de cadascun dels programes i esdevé el pla de plenitud i inici de la sortida de les responsabilitats amb la corresponent previsió de relleu. L'èxit va lligat directament amb l'organització i el seu futur. El programa ajuda a sistematitzar el coneixement i a traspasar l'expertesa, de manera que sigui més fàcil adoptar el camí cap al canvi, cap a l'evolució natural, d'acord amb les exigències o demandes. Persegueix l'eficiència de tots els elements que la constitueixen per obtenir satisfacció d'ambdues parts en el relleu.

La gestió de la formació es fa dissenyant els continguts des de diferents àmbits temàtics organitzats en dos blocs.

A. Educació en el lleure	B. Organització i qualitat democràtica
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mètode pedagògic ✓ Educar en la participació ✓ Pensament crític ✓ Inclusió i diversitat ✓ Perspectiva de gènere ✓ Sostenibilitat ambiental ✓ Salut 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Participació interna ✓ Equips ✓ Planificació i organització ✓ Gestió de recursos ✓ Comunicació i transparència ✓ Treball en xarxa

Totes les accions formatives s'impregnen dels eixos transversals, una de les maneres de concretar els valors que promovem. Els eixos transversals són:

- Pensament Crític
- Participació
- Educació en perspectiva de Gènere
- Inclusió i Diversitat
- Sostenibilitat

4. Els programes

El programa Marta Mata, formació d'activistes

Tal i com s'ha esmentat anteriorment, les persones destinatàries del programa Marta Mata són les activistes, és a dir, totes aquelles que adquireixen, principalment, responsabilitats educatives a una entitat de base (esplai, agrupament escolta o casal de joves).

Els objectius del programa són:

- Establir un programa que condensi el debat de l'educació popular, entesa com a eina de transformació social en el territori a través de l'educació, liderada i desenvolupada per les persones que s'hi comprometen.
- Que l'activista adquireixi els coneixements bàsics per tal d'assumir i desenvolupar tasques de responsabilitat educativa a l'associació.
- Facilitar a l'activista el treball d'actituds i valors adequat per tal d'assumir i desenvolupar la tasca educativa encomanada.
- Que l'activista adquireixi els coneixements necessaris per tal d'assumir i desenvolupar tant tasques de coordinació i de direcció d'equips a l'associació.
- Dotar el programa d'eines i continguts innovadors, a través del Campus Virtual o amb la col·laboració de persones de reconegut prestigi dins de l'àmbit e l'educació

El programa de formació Marta Mata s'estructura en 3 etapes:

- L'**Acollida** és la primera fase del programa i treballa l'entrada als equips i l'inici de la tasca educativa. Formen part d'aquesta etapa el curs d'iniciació al monitoratge (CIM).
- El **Creixement** constitueix la consolidació o increment de responsabilitats. Es treballa a nivell individual perquè repercuteixi directament a l'entitat. En aquesta fase s'hi inclou el curs de monitor/a de lleure.
- L'**Èxit** esdevé el pla de plenitud i inici de la sortida de les responsabilitats amb la corresponent previsió de relleu. L'èxit va lligat directament amb l'entitat i el seu futur. Anualment organitzem 2-3 cursos residencials a l'agost.

A més a més, el programa Marta Mata es complementa amb un seguit d'accions formatives de més curta durada: les càpsules formatives (2-8h) i els monogràfics (>8h). Aquestes accions formatives estan especialment pensades i dirigides a millorar i a enfortir els coneixements de les entitats i els seus equips sobre diferents temes educatius i de gestió i organització. Les càpsules es poden demanar per entitats, i seran una proposta individualitzada, o per sectors o territori, i seran pensades com espai de reflexió, debat i enriquiment a partir de l'intercanvi d'experiències. A més a més, existeix la possibilitat d'organitzar cursos i monogràfics de demanda per entitats o sectors/territoris.

En tots els casos, la proposta metodològica està basada en la participació activa de les participants del grup, dirigida a la reflexió i interiorització dels temes que es tracten i combinant teoria i pràctica, sempre guiats per l'experiència del formador o formadora.

El programa es duu a terme en formats diversos:

- Intensiu a les aules de l'escola més una **formació vivencial en un cap de setmana**.
- Residencial exclusivament en **formació vivencial en una casa de colònies**, durant la qual coincidiran diversos grups, sovint el de creixement i èxit.
- Formació per entitats (càpsules i monogràfics) i per sectors / territoris. Aquestes formacions es poden fer tant de demanda com directament organitzades per l'Escola.

A més, el programa inclou d'altres eines i recursos que li donen al·licient i faciliten el treball formatiu:

- Formació amb **equips estables**. Els formadors viuen tota l'estada de formació juntament amb l'alumnat, no pugen i baixen del seu lloc de residència. Aquest mètode permet ajustar molt el treball amb els alumnes, adequant-lo a les necessitats i ajustant els moments i ritmes.
- El **centre d'interès** desenvolupa una pol d'atracció respecte a un eix de treball del programa, de manera que facilita la comprensió i atenció de l'alumnat.
- **Tutoria personalitzada**, que aporta a l'alumne confiança i suport, a més de facilitar el treball en equip.
- **Campus Virtual**. Tots els alumnes del programa gaudeixen del suport del Campus, amb materials, recursos, eines, activitats i fòrums. Al Campus es duu a terme tot el seguiment acadèmic de l'alumne.

Aquesta formació dona dret, complint la normativa, a titulacions reconegudes de monitor/a i director/a d'activitats de lleure infantil i juvenil, excepte a l'acollida.

El programa Teresa Claramunt, formació de dirigents

El programa Teresa Claramunt neix, principalment, de la necessitat d'afrontar decididament la formació de dirigents com a fórmula per a transformar les federacions i associacions. El programa sistematitza el procés formatiu, esdevenint una proposta integral de creixement de la persona dirigent.

El programa Teresa Claramunt fa seves les conclusions del II Congrés de les Associacions de Barcelona, que es concreten en les “Línies i mesures de millora i suport a l'associacionisme de Barcelona” assumint a la vegada els requeriments del Codi Ètic de les Associacions de Barcelona.

El programa neix amb tres etapes: l'acollida de dirigents, en la fase d'incorporació d'aquests als equips de direcció de les coordinadores territorials, sectorials, o a les juntes directives de les associacions i federacions. El creixement, per a dirigents que ja fa un any almenys que desenvolupen la seva tasca. I l'èxit, per a dirigents que han fet les etapes anteriors o tenen un nivell d'expertesa gran en el seu marc i que estan en un marc en que poden dur a terme accions realment transformadores per a l'entitat.

El programa agrupa la formació en quatre àrees: ideològica, estratègica, pedagògica i de creixement personal.

El programa neix amb els objectius següents:

- Impulsar un aprenentatge progressiu que aportï una millor capacitat d'adaptació i creixement per a l'alumnat dirigent.
- Dotar l'alumnat de la competència per a dirigir els projectes associatius, aprofundint en la definició estratègica, el desenvolupament del projecte associatiu, l'acció educativa o transformadora, la comunicació i el treball en equip.
- Establir processos d'acompanyament per a l'alumnat en totes les fases de la seva implicació a l'entitat i comptant amb diferents perfils de suport: tutors/es, padrins, estades.
- Esdevenir un programa complementari als propis processos de capacitació de les persones que assumeixen càrrecs de lideratge, en associacions i federacions.
- Establir un itinerari formatiu que contribueixi a resoldre els dèficits d'acollida i de relleu a les associacions i a les federacions.
- Donar resposta a la falta de processos que permetin el pas d'activista (d'associació local) a dirigent (de federació) de forma natural, fent del desenvolupament de les persones la política de relleu.
- Millorar la competència per a la col·laboració efectiva entre els dirigents voluntaris i els equips de treballadors i treballadores.

Format del programa

Acollida: 16 hores lectives + 5 de treball personal

Creixement 42 hores lectives + 28 de treball personal

Èxit: 41 hores + 14 hores de treball personal

El programa comença amb una **formació vivencial en un cap de setmana**, durant la qual coincidiran dos grups, el d'acollida i el de creixement. Després, es desenvolupa en diferents sessions i activitats formatives. A més el programa inclou, en funció de l'etapa:

- *L'apadrinament.* Establiment d'un padrí que assessora i orienta l'alumne.
- *Un dia amb...* Estada-seguiment d'un dia de treball amb una persona dirigent d'una institució.
- *Visita al parlament, institucions europees, universitats i d'altres institucions i entitats,* i debat amb els seus responsables.
- *De copes amb...* Sopar-debat amb persones de rellevància social o política.

El programa Teresa Claramunt és formatiu, incloent elements de relacions institucionals i per a l'establiment de xarxes de relació. Com a tal, el programa utilitza recursos purament educatius i que són avaluables. A més el programa incorpora tutories en les diferents etapes, que guien i orienten a l'alumnat en l'assoliment dels objectius previstos. La metodologia de les sessions variarà entre les exposicions, debat i metodologies actives, pròpies del professorat de l'escola. Inclou treball personal per part de l'alumnat.

- *Bloc.* L'alumnat obrirà un bloc on reflectirà el resultat del debat i les activitats dutes a terme
- *Campus Virtual.* L'alumnat disposarà de recursos per a aprofundir en la formació, dins del Campus de l'escola.
- *Treball personal.* Inclou redacció de textos i propostes, apadrinaments i estades d'un dia i l'elaboració del full de ruta.

El programa Anselm Clavé, formació al professorat

El programa Anselm Clavé: formació per al professorat s'adreça a totes aquelles persones que tenen vocació i interès (i també formació) en fer docència a les accions formatives que porta a terme l'Escola Lliure El Sol.

Els objectius del programa són:

- Establir els espais de formació per al professorat
- Esdevenir una eina d'acompanyament i el marc de referència per al professorat en relació a àmbits d'actuació
- Esdevenir una eina d'acompanyament i suport als processos i criteris de funcionament i de l'escola
- Establir els canals de participació del professorat i impulsar-los tant com sigui possible
- Recolzar el professorat en el seu desenvolupament personal com a formadors de l'escola.

El format de les accions d'acollida és de dos dies de formació a les aules de l'Escola, incorporant persones provinents de les entitats o amb un nivell de competència suficient. La selecció es duu a terme en una entrevista personal prèvia.

La formació dels alumnes en etapa de creixement es fa a través de les trobades de claustre trimestrals de l'Escola així com càpsules i monogràfics esporàdics.

El programa Joan Salas, formació als i les treballador/es

El programa Joan Salas s'adreça als treballadors remunerats de les entitats sòcies de l'Escola. Entre aquests, s'hi inclouen tant els de perfil més tècnic com directiu, i en les diferents etapes de treball en que es trobin.

El programa té per objectius:

- Aconseguir tenir els millors equips possibles per al lideratge tècnic de les entitats.
- Establir un marc de col·laboració efectiva entre les persones voluntàries i les persones treballadores.
- Incorporar eines de millora contínua en els processos de treball a les entitats.
- Establir un programa de formació contínua per als treballadors de les entitats.

És important que els i les treballadores coneguin el seu perfil per poder adaptar o desenvolupar el seu comportament a allò que l'organització espera. Per tant i a diferència dels altres tres

programes, en aquest s'estableixen cinc competències comunes per a tots els treballadors i treballadores, donada la seva

importància estratègica en el moviment associatiu:

- *Orientació a l'assoliment*: indispensable en el moment econòmic actual, amb la prioritat d'optimitzar els recursos existents.
- *Planificació i organització del treball*: aquesta habilitat és essencial, en el moment actual de l'associacionisme, per sistematitzar i treballar amb rigor i qualitat.
- *Flexibilitat i gestió del canvi*: molt important pels constants canvis que estem vivint a la realitat.
- *Iniciativa*: la iniciativa serveix per donar resposta a les exigències de les nostres federacions cada vegada més horitzontals i per la incorporació de més funcions i responsabilitats en el seu lloc de treball.
- *Vocació de servei*: estableix la cooperació necessària amb la resta d'equips de treball, ja siguin voluntaris o de treballadors indistintament.

El treballador/a desenvolupa aquestes cinc competències comunes i entre una i tres d'específiques per a cada etapa i càrrec. Les quals són:

- *Treball en equip*: és una competència que ens ajuda a diferenciar-nos de les entitats competitives de l'entorn.
- *Direcció de persones*: necessària perquè els equips de treball siguin eficients.
- *Auto-confiança*: necessària si la persona té d'altres persones al seu càrrec.

En el marc del treball per competències, es desenvolupa un treball bilateral entre la direcció del programa i cada entitat, per tal d'assignar les accions de formació més adients als treballadors. Les accions poden incloure treballadors de diferents entitats, de manera que es millora la capacitat d'aprenentatge. A vegades, també inclouen la participació de voluntaris, o hi ha treballadors que participen de la formació dels voluntaris.

La formació es pot gestionar com a formació contínua de demanda, de manera que no generi cost directe a les entitats.

5. Organigrama i espais de participació

Equips de programes del Pla de Formació

Cada programa compta amb un equip de formadores que s'encarrega de l'impuls i revisió permanent tant dels continguts com del format de les diferents propostes formatives. Les integrants dels equips son persones amb experiència i trajectòria a alguna de les entitats membres i coneixedores del públic al que s'adreça el programa. La seva dedicació en l'equip de programa és voluntària. Cada equip té una persona de l'equip tècnic que assumeix la coordinació de l'equip.

Les funcions d'aquests equips són:

- Revisar i actualitzar els continguts del programa
- Impulsar propostes de millora que s'adeqüin a la realitat de les destinatàries.
- Fer seguiment de les accions formatives que es van realitzant en el programa
- Participar de la Taula del Pla de Formació, com a mínim amb un/a representant de cada equip.

Cada equip establirà la dinàmica de treball que consideri més oportuna en funció del calendari i necessitats del programa.

La Taula del Pla de Formació

Espai de trobada entre les entitats sòcies i de coordinació del pla de formació. L'objectiu és anar construint una visió global i integrada del pla de formació i dels diferents programes per tal d'anar generant cada vegada més itineraris formatius i poder tenir un espai de diàleg i creació en relació a la formació que la cooperativa ofereix a les sòcies de serveis.

Integrants:

- **Representants de cada entitat sòcia de serveis** aportant necessitats formatives i valoració de la formació rebuda.
- **Representants dels equips de programa** compartint l'estat de desenvolupament dels programes i recollint les necessitats expressades per les entitats.
- **Equip tècnic:** Coordinació pedagògica, Coordinació econòmica i Direcció

Funcions:

- Compartir necessitats formatives de les entitats membres
- Vetllar per la sostenibilitat i finançament del pla de formació
- Fer seguiment de l'estat de cada programa

La previsió és que la taula es convoqui una o dues vegades a l'any.

Taules monogràfiques

D'altra banda es preveu la convocatòria d'una taula pedagògica i una taula econòmica per abordar monogràficament. Aquestes taules farien una o dues trobades a l'any en funció del que es consideri oportú.

- A la **taula pedagògica** es preveu convocar a responsables pedagògics tècnics i polítics de cada una de les entitats per tal de treballar en relació als continguts i metodologia dels programes.
- En el cas de la **taula econòmica** es preveu convocar a les gerències i responsables econòmics de cada una de les entitats per tal de compartir estratègies per la sostenibilitat i finançament del Pla.

6. L'avaluació del Pla

Des de la seva posada en marxa, el 2010, s'han executat formacions en el marc dels quatre programes del Pla.

Anualment s'executen

- *Programa Marta Mata*: des de 2011, s'han fet més de 10 cursos d'acollida, creixement i èxit a l'any. I més de 50 càpsules a mida per a les entitats, en temes específics, a l'any.
- *Programa Teresa Claramunt*: des de 2010, s'han dut a terme 2 formacions d'acollida i 2 de creixement.
- *Programa Anselm Clavé*: des de 2012, s'han dut a terme 3 cursos d'acollida i 10 càpsules de creixement.
- *Programa Joan Salas*: des de 2011 s'han dut a terme 1 formació d'acollida i 6 de creixement/èxit.

L'avaluació de la qualitat pedagògica es duu a terme atenent a criteris qualitius i quantitatius, en funció del programa i les eines utilitzades:

- *Programa Marta Mata*:
 - Professorat: avalua qualitativament al campus virtual
 - Alumnat: avalua quantitativa i qualitativament al campus, en un formulari tancat
- *Programa Teresa Claramunt*:

- Professorat: avalua qualitativament al campus virtual
- Alumnat: avalua quantitativa i qualitativament al campus, en un formulari tancat
- *Programa Anselm Clavé:*
 - Professorat: avalua quantitativament en formulari tancat, online.
 - Alumnat: avalua quantitativament en formulari tancat, online.
- *Programa Joan Salas:*
 - Professorat: avalua quantitativament en formulari tancat, en paper o online, en funció de la formació.
 - Alumnat: avalua quantitativament en formulari tancat, en paper o online, en funció de la formació.

Les valoracions del pla de formació i de la resta d'accions formatives es fan públiques anualment a través de la Memòria de l'any.

criteris d'avaluació del projecte

- **Adequació.** EL Pla de formació s'ha adaptat fàcilment a les demandes i realitat de les entitats. Si no hagués estat així, avui no en parlariem. Però la realitat és que la valoració per part de les entitats ha estat molt positiva en el sentit que ha estat útil per als seus activistes, dirigents i treballadors.
- **Avaluabilitat.** El projecte és completament avaluable, en la mesura en que les accions formatives dutes a terme es comptabilitzen i sempre es duu a terme la valoració del professorat i l'alumnat.

En relació als objectius de caire més estratègic (els d'aquest projecte). Aquests estan actualment en fase de valoració amb vistes a un nou pla estratègic de l'Escola El Sol i que actualitzarà el pla de formació.

- **Innovació.** La proposta és innovadora, en tant que agrupa actors diversos (activistes, dirigents, treballadors i formadors) en un marc formatiu cohesionador. A més aporta a novetat de l'aportació dels formadors al marc conceptual associatiu, una tradició habitual en el moviment juvenil europeu, però no aquí.

També considerem innovador, tot i que heretat de l'escoltisme, la planificació de la formació per etapes de creixement.

- **Treball en xarxa.** El Pla és treball en xarxa per si mateix, a cada curs hi ha hagut sempre membres de dues o tres entitats diferents, i no sempre membres de l'MLP. El procés que està seguint el Pla ens porta a pensar que en el futur, encara serà un projecte més global.

- **Originalitat.** No podem dir que la formació sigui original, però sí l'exportació del model de formació del lleure i l'adaptació a les necessitats d'altres organitzacions. Al mateix temps. El plantejament que incorpora simultàniament el procés de definició de la formació per part de les entitats (Grups de Treball, Comissions, Departaments) és del tot original i diferent de l'habitual.